

Právo být

Otázka po tzv. „lidských právech“ nutně musí být zkoumána co do svých „věcných“ (tj. nejen logických) předpokladů. Takovým velmi důležitým předpokladem je např. právo na život, ale zejména právo na to, „být člověkem“. Proč bychom měli považovat za vyloučeno dotazování po tom, zda takové právo „být člověkem“ nemají buď všechna nebo alespoň některá zvířata? Právo „být člověkem“ není v pravém slova smyslu lidským právem, neboť lidská práva jsme si zvykli „připisovat“ a „přiznávat“ pouze lidem. Právo na to, „být člověkem“, však nutně předchází lidským právům, pokud je připisujeme jen člověku (lidem). A ovšem ještě základnějším „právem“ je „právo být“, tj. vůbec „být“. Na toto právo „být“ se jako první dotazoval jeden z nejstarších filosofů, totiž Anaximander, a spojoval to dokonce s pozoruhodným hodnocením, že totiž udělení práva „být“ představuje vlastně jakési zásadní bezpráví vůči všemu tomu, co ještě nevzniklo a co asi nikdy nevznikne, tj. čemu se onoho „práva být“ nikdy nedostalo a nedostane. Pokud jsme připraveni právu rozumět takto, pak je zřejmé, že právo předchází jsoucnosti, neboli jinak řečeno, že to, co vzniká (a stává se tak skutečným ve smyslu uskutečnění), je až čímsi druhotným a v jistém smyslu snad i následkem takového přidělení nebo uznání „práva být“. To, co se stává skutečným se vlastně – v původním řeckém smyslu – „rodí“, a rodí se do svých práv (ovšem i do situace, do níž se zrodila i jiná „jsoucí“, jež jsou také zrozena ze svých práv, takže nejen jejich jsoucnost, ale i jejich práva je nutno respektovat, ať už to na různých úrovních, od té nejnižší až po tu nejvyšší, znamená cokoli). „Právo být“ (le droit d'être) tedy předchází „bytí“ (l'être): každé bytí, přesněji: každé jsoucí, se rodí do svých práv.

(Písek, 050615-1.)